

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

26 फेब्रुवारी 2024

राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय बातम्या

तेलंगणातील मंदिर शोध: चालुक्य राज्याच्या पोहोचाचे अनावरण

संदर्भ:

- तेलंगणातील मुदिमानिक्यम आणि कर्नाटकातील बदामी यांच्यामध्ये जवळपास 500 किमी अंतर असूनही, अलीकडील पुरातत्वीय शोधांवरून असे दिसून आले आहे की नलगोंडा जिल्ह्यातील मुदिमानिक्यम हे गाव एकेकाळी बदामी चालुक्यांच्या अधिपत्याखाली होते.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पुरातत्वशास्त्रज्ञांनी नदीच्या काठावर दोन आणि गावात पाच मंदिरे शोधून काढली.
- याव्यतिरिक्त, त्यांना इसवी सन पूर्व 543 ते इसवी सन पूर्व 750 पर्यंत राज्य करणाऱ्या बदामी चालुक्यांच्या कारकिर्दीचा एक शिलालेख सापडला.
- मंदिरे दख्खन प्रदेशाचे वैश्विक स्वरूप प्रतिबिंबित करतात, जिथे अनेक धर्म एकत्र राहतात.
- ब्राह्मणी धर्माबरोबरच बौद्ध आणि जैन धर्मालाही जागा होती, जे त्यावेळच्या धार्मिक विविधतेचे प्रदर्शन करत होते.
- एकेकाळी सध्याच्या कर्नाटक आणि आंध्र प्रदेशावर राज्य करणाऱ्या राज्याच्या पतनानंतरही, या प्रदेशाने हिंदू देवता विष्णू आणि शिव यांची उपासना करणाऱ्या भक्तांचा एक दोलायमान समुदाय राखला.
- चालुक्य बदामी राज्याच्या सर्वात दूरच्या सीमांना पूर्वी आलमपूर येथील जोगुलांबा मंदिरे आणि बुडलेल्या येलेश्वरम स्थळांची ओळख पटली होती.
- या नवीन शोधांमुळे राज्याची ऐतिहासिक पोहोच वाढली आहे.

चालुक्य:

कालावधी

- चालुक्य राजवंश हा एक हिंदू राजवंश होता ज्याने 6व्या आणि 12व्या शतकादरम्यान दक्षिण आणि मध्य भारताच्या मोठ्या भागांवर राज्य केले.

त्यांनी तीन संबंधित तरीही वैयक्तिक राजवंश म्हणून राज्य केले:

बदामी चालुक्य: सहाव्या शतकाच्या मध्यापासून कर्नाटकातील वातापी (आधुनिक बदामी) येथून राज्य केले.

पूर्व चालुक्य: पुलकेसीन II च्या मृत्यूनंतर पूर्व दख्खनमध्ये एक स्वतंत्र राज्य बनले. त्यांनी वेगीपासून 11 व्या शतकापर्यंत राज्य केले.

पश्चिम चालुक्य साम्राज्य: बदामी चालुक्यांचे वंशज, ते 10 व्या शतकाच्या उत्तरार्धात उदयास आले आणि त्यांनी कल्याणी (आधुनिक बसवकल्याण) पासून 12 व्या शतकाच्या अखेरीपर्यंत राज्य केले.

वास्तुकला:

वेसारा शैली: चालुक्यांनी संरचनात्मक मंदिरे बांधताना वेसारा शैलीचा शोध लावला. ही शैली नागर आणि द्रविड शैलींचा संकर आहे.

वैशिष्ट्यपूर्ण प्रारूप:

- चालुक्य स्थापत्यशास्त्रात गुहेच्या मंदिराची रचना आणि संरचित मंदिर रचना दोन्ही आहेत.
- चालुक्य वास्तुविशारदांनी स्थापत्य रचनेसाठी तारा योजना किंवा उत्तरेकडील स्टेप डायमंड प्लॅनचा वापर केला.

सरोगसी नियम

संदर्भ:

- केंद्र सरकारने 21 फेब्रुवारी रोजी सरोगसी (नियमन) नियम, 2022 मध्ये बदल केले, ज्याने विवाहित जोडप्यांना सरोगसीसाठी दात्याची बीज किंवा शुक्राणू वापरण्याची परवानगी दिली, वैद्यकीय समस्या असलेल्यांना दिलासा.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- सरोगसी, ही एक अशी प्रक्रिया आहे जिथे एक स्त्री (गर्भाशय दायीनी) एखाद्या जोडप्यासाठी (अपेक्षित पालक) मूल जन्माला घालते आणि वाढवते. हे एक गुंतागुंतीचे आणि सतत विकसित होणारे क्षेत्र आहे.
- यामध्ये मुख्यत्वे दोन प्रकार आहेत: पारंपारिक सरोगसी, जिथे गर्भाशय दायीनी ही बाळाची जैविक आई देखील असते, आणि गर्भाधान सरोगसी, जिथे इन विट्रो फर्टिलायझेशन (IVF) द्वारे तयार केलेले भ्रूण गर्भाशय दायीनीच्या गर्भाशयात रोपले जाते, ज्यामुळे तीचा बाळाशी आनुवंशिक संबंध नसतो.
- भारतात, सरोगसी (नियमन) कायदा, 2021 लागू झाल्याने सरोगसीमध्ये लक्षणीय बदल झाले आहेत. हा कायदा व्यावसायिक सरोगसीला प्रतिबंधित करतो आणि परोपकारी सरोगसीला परवानगी देतो, जिथे एखादी महिला वैद्यकीय खर्च आणि विमा वगळता कोणतीही आर्थिक भरपाई न देता स्वेच्छेने पालकांसाठी सरोगेट म्हणून काम करू शकते.

सरोगसी (नियमन) कायदा 2021

- भारतातील सरोगसीचे नियमन करणे, नैतिक पद्धती सुनिश्चित करणे, शोषण रोखणे आणि इच्छुक पालक, सरोगेट माता आणि जन्मलेल्या मुलांच्या हक्कांचे रक्षण करणे हे या कायद्याचे उद्दिष्ट आहे.
- हे केवळ परोपकारी सरोगसीला परवानगी देते आणि सरोगेट माता आणि इच्छुक पालकांसाठी विशिष्ट निकषांची रूपरेषा देते.
- हा कायदा सर्व सरोगसी क्लिनिकसाठी नोंदणी अनिवार्य करतो, सरोगेट आईकडून सूचित संमती आणि काही प्रथा प्रतिबंधित करते.
- हे सरोगसी पद्धतीवर देखरेख आणि नियमन करण्यासाठी राष्ट्रीय आणि राज्य सरोगसी बोर्ड स्थापन करते.
- कायद्याचे उल्लंघन केल्यास 10 वर्षांपर्यंत तुरुंगवास आणि 10 लाख रुपयांपर्यंत दंड होऊ शकतो.

मराठी

<p>खाजगी कंपनीचे पहिले चंद्र लँडिंग</p>	<p>संदर्भ:</p> <ul style="list-style-type: none"> 24 फेब्रुवारी, 2024 रोजी, जेव्हा अंतर्ज्ञानी यंत्रांनी तयार केलेले ओडिसियस लँडर चंद्रावर यशस्वीरित्या उतरले तेव्हा विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रातील एक महत्त्वपूर्ण टप्पा गाठला गेला. <p>महत्त्वाचे मुद्दे:</p> <ul style="list-style-type: none"> हे यश 1972 मध्ये नासाचा अपोलो कार्यक्रम बंद झाल्यानंतर प्रथमच चंद्राच्या पृष्ठभागावर युनायटेड स्टेट्सचे परत येण्याचे चिन्ह आहे. अंतर्ज्ञानी मशिन्सचे यशस्वी लँडिंग हे अंतराळ संशोधनातील एक महत्त्वाचा टप्पा आहे, जे चंद्र मोहिमांमध्ये खाजगी क्षेत्राच्या वाढत्या क्षमतांचे प्रदर्शन करते. भविष्यात अधिक नियोजित मोहिमांसह, चंद्र हा शोध आणि वैज्ञानिक शोधांचा केंद्रबिंदू आहे.
<p>CE-20 इंजिन</p> 	<p>संदर्भ:</p> <ul style="list-style-type: none"> भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (ISRO) ने 21 फेब्रुवारी रोजी CE-20 रॉकेट इंजिनचे यशस्वी मानवी रेटिंग घोषित करून एक उल्लेखनीय कामगिरी केली. GSLV Mk III (सध्या LVM-3 म्हणून ओळखले जाते) लाँच व्हेइकलला चालना देण्यासाठी डिझाइन केलेले हे देशी क्रायोजेनिक इंजिन, विशेषतः आगामी गगनयान मोहिमेच्या संदर्भात, भारताच्या अंतराळ संशोधन प्रयत्नांमध्ये महत्त्वपूर्ण प्रगती दर्शवते. <p>महत्त्वाचे मुद्दे:</p> <ul style="list-style-type: none"> इस्रोने KVD-1, CE-7.5 आणि CE-20 अशी तीन क्रायोजेनिक इंजिन विकसित केली आहेत. सीई-20 इंजिन, गॅस-जनरेटर सायकल वापरून, सीई-7.5 इंजिनच्या तुलनेत तयार करणे आणि चाचणी करणे सोपे आहे, जे स्टेज्ड-कम्बशन सायकल वापरते. CE-7.5 इंजिनची उच्च इंधन-वापर कार्यक्षमता असूनही, CE-20 इंजिन उच्च कमाल थ्रस्ट प्राप्त करते, ज्यामुळे ते LVM-3 प्रक्षेपण वाहन आणि गगनयान मोहिमेसाठी आदर्श होते. <p>क्रायोजेनिक इंजिन्सबद्दल अधिक वाचा.</p>

Copyright © by Adda247

All rights are reserved. No part of this document may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of Adda247.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia
